

Retningslinjer for Aarhus Kommunes aktive ejerskab og ansvarlige investeringer

version 1/2019

1. Overordnet politik

1.1. Aarhus Kommunes byråd vedtog den 22. februar 2017 en ny politik for aktivt ejerskab og ansvarlige investeringer. Den overordnede ramme er udmøntet i nedenstående retningslinjer, som omfatter Aarhus Kommunes investeringer i aktier og virksomhedsobligationer. Senest revideret januar 2019.

1.2. Den overordnede målsætning for Aarhus Kommunes investeringer er at opnå størst mulig forrentning under hensyntagen til risici og størst mulig sikkerhed mod tab. Derudover ønsker Aarhus kommune at tage samsfundsansvar og sikre at investeringerne foretages i overensstemmelse med kommunens generelle holdninger og værdier, samt ansvar overfor relevante danske og internationale normer, jf. 1.3. Det kræver, at overvejelser om miljø, sociale forhold og god selskabsledelse (også kaldet "ESG") inddrages systematisk i investeringsbeslutningerne.

1.3. Aarhus Kommunes tilgang til ansvarlige investeringer tager udgangspunkt i,

- 1) UN Global Compacts 10 principper vedrørende menneskerettigheder, arbejdstagerrettigheder, miljø og antikorruption.
- 2) De seks FN-støttede principper vedrørende integration af ansvarlighed i investeringsbeslutninger, med betegnelsen Principles for Responsible Investment ("PRI").
- 3) Relevante FN-konventioner, normer og aftaler omkring klima og kontroversielle våben.
- 4) FNs retningslinjer for menneskerettigheder og erhvervsliv (UN Guiding Principles) og OECDs retningslinjer for multinationale selskaber i takt med danske og internationale institutionelle investorer praksis for implementering af disse.
- 5) Aarhus Kommune ønsker at følge de danske anbefalinger om aktivt ejerskab fra Komiteen for God Selskabsledelse ("De danske anbefalinger").

1.4. Aarhus Kommune må ifølge lovgivningen ikke investere direkte i aktier og virksomhedsobligationer. Seks udvalgte kapital-

Anbefalinger om aktivt ejerskab fra Komiteen for God Selskabsledelse*

1. Politik for aktivt ejerskab. Det anbefales, at institutionelle investorer offentliggør en politik for aktivt ejerskab i forbindelse med aktieinvesteringer i danske børsnoterede selskaber.

2. Overvågning og dialog. Det anbefales, at institutionelle investorer overvåger og er i dialog med de selskaber, de investerer i, under behørig hensyntagen til investeringsstrategien og proportionalitetsprincippet.

3. Eskalering. Det anbefales, at institutionelle investorer som del af politikken for aktivt ejerskab fastlægger, hvordan de kan eskalere deres aktive ejerskab ud over den regelmæssige overvågning og dialog.

4. Samarbejde med andre investorer. Det anbefales, at institutionelle investorer som en del af politikken for aktivt ejerskab forholder sig til, hvordan de samarbejder med andre investorer med henblik på at opnå større effekt og gennemslagskraft.

5. Stemmepolitik. Det anbefales, at institutionelle investorer som en del af politikken for aktivt ejerskab vedtager en stemmepolitik og er villige til at oplyse, om og hvordan de har stemt.

6. Interessekonflikter. Det anbefales, at politikken for aktivt ejerskab indeholder en beskrivelse af, hvordan interessekonflikter i relation til aktivt ejerskab identificeres og håndteres.

7. Rapportering. Det anbefales, at institutionelle investorer mindst én gang årligt rapporterer om deres aktiviteter inden for aktivt ejerskab, herunder stemmeaktivitet.

* Anbefalingerne er især rettet mod danske institutionelle investorer investeringer i danske børsnoterede selskaber.

forvaltere investerer derfor på Aarhus kommunes vegne gennem en række investeringsforeninger. Ved udvælgelsen har alle kapitalforvalterne tilkendegivet, at de vil forvalte Aarhus kommunes midler i overensstemmelse med PRI. Senere har de erklæret sig indforståede med at følge Aarhus Kommunes retningslinjer for aktivt ejerskab og ansvarlige investeringer.

1.5. I overensstemmelse med PRI og de danske anbefalinger ønsker Aarhus Kommune at agere som aktiv og ansvarlig ejer i forhold til eventuelle investeringer i kontroversielle selskaber, som ikke lever op til disse retningslinjer. Aarhus Kommune forventer således, at kapitalforvalterne forsøger at påvirke sådanne selskaber til en ansvarlig adfærd gennem aktivt ejerskab og engagement/dialog fremfor straks at ekskludere dem fra porteføljen.

1.6. For at sikre et ensartet aktivt ejerskab i forbindelse med alle kontroversielle investeringer i porteføljen, samt informationer til Aarhus Kommunes dialog med de enkelte kapitalforvaltere, har Aarhus Kommune indgået en aftale med Engagement International ("rådgiveren") om

- 1) en halvårlig screening af Aarhus Kommunes investeringer med efterfølgende rapportering
- 2) engagement/dialog med alle kontroversielle selskaber, som er i konflikt med Aarhus Kommunes retningslinjer,
- 3) samt generel strategisk rådgivning på relevante områder.

2. Overvågning og aktivt ejerskab

2.1. Aarhus Kommune ønsker ikke at investere i selskaber, som systematisk og/eller på grov vis krænker de internationale konventioner og normer, som er omfattet af FN Global Compact. Hvis det vurderes at der gennem aktiv engagement/dialog kan opnås en klar forbedring af forholdene vil Aarhus Kommune fremme engagement/dialog med de pågældende selskaber og i første omgang ikke udelukke selskabet. Her lægges der vægt på, at selskaberne opbygger et robust beredskab til at undgå lignende sager og til en generel ansvarlig håndtering af de vigtigste ESG risici og forretningsmuligheder.

2.2. Aarhus Kommune ønsker ikke at investere i de selskaber, som bidrager mest til den globale opvarmning, enten i form af fremtidig potentiel CO2 udledning fra fossile brændstofreserver, nuværende udledning af CO2 eller størst CO2 intensitet – med mindre der gennem aktiv engagement dialog kan konstateres en anerkendelse af "Paris Aftalen" og en

UN Global Compact

1. Virksomheden bør støtte og respektere beskyttelsen af internationalt erklærede menneskerettigheder.
2. Virksomheden bør sikre, at den ikke medvirker til krænkelse af menneskerettighederne.
3. Virksomheden bør opretholde foreningsfriheden og effektivt anerkende retten til kollektiv forhandling.
4. Virksomheden bør støtte udryddelsen af alle former for tvangsarbejde.
5. Virksomheden bør støtte effektiv afskaffelse af børnearbejde.
6. Virksomheden bør afskaffe diskrimination i relation til arbejds- og ansættelsesforhold.
7. Virksomheden bør støtte en forsigtighedstilgang til miljømæssige udfordringer.
8. Virksomheden bør tage initiativ til at fremme større miljømæssig ansvarlighed.
9. Virksomheden bør opfordre til udvikling og spredning af miljøvenlige teknologier.
10. Virksomheden bør modarbejde alle former for korruption, herunder afpresning og bestikkelse.

positiv udvikling i retning af at begrænse de globale temperaturstigninger til maksimalt 2 grader og helst 1,5 grader. I vurderingen heraf indgår en afvejning af en række forhold, som udover støtte til Paris Aftalen består i selskabernes erkendelse af klima-risici; deres mål, strategier og konkrete initiativer til reduktion af CO2 intensive reserver, CO2 udledning og fysiske klima risici; den faktiske udvikling i selskabernes CO2 intensive reserver og udledning af CO2; ledelsesprincipper på klima området; tilpasning af forretningsmodel; samt gennemsigtighed og rapportering i overensstemmelse med anbefalingerne fra Financial Stability Board¹ og The Global Investor Coalition on Climate Change (GIC)². For at prioritere engagement ressourcerne, fokuserer Aarhus Kommune indtil videre især på de 100 børsnoterede selskaber, som har størst betydning for den globale opvarmning jf. ovenstående.

2.3. Aarhus Kommune ønsker ikke at investere i selskaber, som i strid med FN's traktater og/eller konventioner, producerer kontroversielle våben som klyngebomber, anti-personelle landminer, biologiske våben eller atomvåben. Disse selskaber ekskluderes straks fra porteføljen uden forsøg på engagement/dialog, da et ophør med disse aktiviteter på forhånd anses som udelukket.

2.4. Aarhus Kommune vil med de reviderede retningslinjer for ansvarlige investeringer tilføje yderligere et fokusområde, nemlig fokus på Skat. I løbet af 2019 vil fokus således være på implementering af skat i vores retningslinjer for ansvarlig investering i dialog med kapitalforvaltere og NGO'er.

2.5. Aarhus Kommune ønsker ikke at investere i tobak. Selskaber der har mere end 5 pct. af omsætningen fra tobak kan der ikke investeres i.

2.6. Endelig kan Aarhus Kommune i særlige tilfælde træffe beslutning om at drive aktivt ejerskab overfor enkelte udvalgte kontroversielle selskaber i investeringsporteføljen, som strider imod Aarhus kommunes generelle værdigrundlag fx i forhold til skattebetaling.

2.7. To gange årligt screener rådgiveren Aarhus Kommunes portefølje af aktier og virksomhedsobligationer på basis af data fra MSCI ESG Research, med henblik på at identificere selskaber, som er kontroversielle i forhold til Aarhus Kommunes retningslinjer for aktivt ejerskab og ansvarlige investeringer.

2.8. På vegne af Aarhus Kommune og andre institutionelle investorer, gennemfører rådgiveren herefter to gange årligt en engagement/dialog med de kontroversielle selskaber, hvor det vurderes at være relevant enten via fysiske møder, conference calls eller i enkelte tilfælde via e-mails.

Principles for Responsible Investment (PRI)

1. Vi vil inddrage ESG forhold i investeringsanalysen og beslutningsprocessen.
2. Vi vil være aktive ejere og indarbejde ESG forhold i vores ejerskabs-politikker og praksis.
3. Vi vil søge at opnå åbenhed om ESG forhold fra de enheder, vi investerer i.
4. Vi vil fremme accept og implementering af principperne inden for den finansielle industri.
5. Vi vil samarbejde med henblik på at øge effektiviteten i implementering af principperne.
6. Vi vil rapportere om vores aktiviteter og fremskridt omkring implementering af principperne.

¹ <http://www.fsb.org>

² <http://globalinvestorcoalition.org>

2.9. Resultaterne af porteføljeovervågningen/screeningen og den efterfølgende engagement/dialog rapporteres til Aarhus Kommune forud for kommunes halvårlige dialogmøder med kapitalforvalterne. Hermed tilstræbes det, at alle investeringer er i overensstemmelse med Aarhus Kommunes retningslinjer for aktivt ejerskab og ansvarlige investeringer.

3. Eskalering og ekskludering

3.1. Efter alle engagement møder med kontroversielle selskaber måler og rapporterer rådgiveren, hvorvidt der kan konstateres forbedringer i forhold til et særligt system af "milestones", samt de på forhånd opstillede mål for engagement dialogen. Kan der ikke konstateres "Engagement Progression" indenfor en nærmere aftalt periode, eskaleres det aktive ejerskab med særlige initiativer som f.eks. intensiveret dialog med af virksomhedens topledelse og bestyrelse, samarbejde med andre investorer og interessenter, offentliggørelse, m.v.

3.2. Kan der fortsat ikke konstateres passende forbedringer, vil Aarhus kommune som udgangspunkt henstille til kapitalforvalterne at selskabet skal ekskluderes fra investeringsporteføljen.

4. Stemmepolitik

4.1. Aarhus Kommune har ingen muligheder for direkte at efterleve anbefalingerne om aktivt ejerskab gennem stemmeafgivning, da der ikke kan investeres direkte, men kun gennem investeringsforeninger. I særlige tilfælde vil Aarhus Kommune dog henstille til kapitalforvalterne om at stemme som en del af eskaleringen af det aktive ejerskab.

5. Interessekonflikter, dilemmaer og kontroversielle investeringscases

5.1. Aarhus Kommunes byråd fastlægger de overordnede rammer for Aarhus Kommunes aktive ejerskab og ansvarlige investeringer.

5.2. Der er nedsat et politisk udvalg for ansvarlige investeringer og ansvarlige indkøb, der består af fire politikere fra Økonomiudvalget. Udvalget håndterer spørgsmål omkring særlige investerin-

FN's retningslinjer for menneskerettigheder og erhvervsliv (UN Guiding Principles) og OECD Guidelines for Multinational Companies

1. FN's retningslinjer omfatter:

- Staternes forpligtelser til at respektere, beskytte og håndhæve menneskerettighederne.
- Virksomhedernes forpligtelser til at overholde gældende love og respektere menneskerettighederne.
- Adgang til effektive klageinstanser i tilfælde af brud på menneskerettighederne.

2. Retningslinjerne gælder for alle stater og for alle virksomheder, uanset størrelse, sektor, struktur, ejerskab eller lokalitet.

3. Virksomheder har samme ansvar for at respektere menneskerettighederne i såvel egen operation som i sin leverandørkæde.

4. Krav til virksomhederne:

- Bør have politikker, der respekterer menneskerettighederne.
- Bør udvise rettidig omhu (due diligence) ved at etablere processer, der kan identificere, forebygge, udbedre og redegøre for de risici, der måtte være, for at menneskerettighedskrænkelser kan indtræffe.
- Bør oprette processer for at udbedre eventuelle negative indvirkninger på menneskerettighederne.

5. OECD's retningslinjer for multinationale selskaber stiller i praksis samme krav til virksomheder og investorer som UNGP.

6. Mæglings- og klageinstitutionen for ansvarlig virksomhedsadfærd er det danske nationale kontaktpunkt (NCP) for OECD's retningslinjer for multinationale virksomheder.

ger, dilemmaer og eventuelle interessekonflikter. Udvalget er rådgivende for Borgmesteren, som har det overordnede ansvar for området generelt.

6. Rapportering

- 6.1. Aarhus Kommune betragter gennemsigtighed som et grundelement i aktivt ejerskab og ansvarlige investeringer. Derfor vil Aarhus Kommune tilstræbe størst mulig åbenhed og rapportering, under hensyn til den nødvendige fortrolighed i dialogen med selskaber, samarbejdspartnere og øvrige interessenter.
- 6.2. Interesserede kan ved henvendelse til Aarhus kommune få udleveret en oversigt over alle investeringer i aktier og virksomhedsobligationer.
- 6.3. I overensstemmelse med ovenstående tilgang offentliggør Aarhus kommune ikke en eksklusionsliste eller nærmere redegørelse for hvilke selskaber, Aarhus kommune har indledt engagement/dialog med, enten via kapitalforvalterne eller rådgiveren. Men kommunens udvalg for ansvarlige investeringer og ansvarligt indkøb vil løbende tage stilling til alle relevante påpegninger af uoverensstemmelser mellem disse retningslinjer og kommunens faktiske investeringer.
- 6.4. I situationer, hvor udvalget vurderer, at en konkret investering ikke er i overensstemmelse med kommunens retningslinjer, vil forvalteren få forelagt denne vurdering og vil normalt få mulighed for at kommentere den inden for tre uger. Hvis forvalteren har argumenter for at fastholde investeringen, vil kommunen træffe endelig beslutning herom i løbet af tre uger. Der kan være skærpente omstændigheder, der betyder, at sagen behandles hurtigere.
- 6.5. I forbindelse med årsregnskabet vil Aarhus Kommune rapportere generelt om de vigtigste initiativer og resultater på området for aktivt ejerskab og ansvarlige investeringer.
- 6.6. På baggrund af rapporteringen i årsregnskabet afholdes der et årligt dialogmøde med interesserede NGO'er mm. Her kan både de generelle resultater og konkrete investeringsbeslutninger drøftes.

7. Udvikling og samarbejde med andre investorer og interessenter

- 7.1. I relevante situationer ønsker Aarhus Kommune at samarbejde med andre ligesindede institutionelle investorer for at øge påvirkningen af kontroversielle virksomheder. Det sker løbende i forbindelse med det aktive ejerskab, som Aarhus Kommune deltager igennem kapitalforvalterne og rådgiveren. Men det kan også ske på ad hoc basis.
- 7.2. Aarhus Kommune ønsker at kommunens aktive ejerskab og ansvarlige investeringer er i overensstemmelse med kommunens generelle holdninger, værdier og ansvar. Derudover vil kommunen proaktivt og mindst én gang årligt indbyde interessenter til konstruktiv dialog om resultater, dilemmaer og nye initiativer på området, bl.a. i forhold til åbenhed, andre investeringsaktiver og den praktiske implementering af UNGP og OECDs retningslinjer.
- 7.3. Aktivt ejerskab og ansvarlige investeringer er under konstant udvikling. Aarhus Kommune er derfor indstillet på, at det tager tid at nå frem til den optimale model.